

Tilander, «Mots se rapportant au sanglier dans les livres de chasse du Moyen-Age», *Rom* LI, 253-265 *Senglanot* (Bosch de la Trinxeria)

Singló 'gotim, petit raim de vinya' i la seva variant *xingló*, *axingló*, és un mot avui peculiar del val i bal (si bé sembla haver estat estès des de Múrcia fins al Roine): «*axingló* petita porció de reym o reymet molt petit, *gajo*, llevat ja des reym: *carpa*; romàs al cep havent ja vermat» *DFgra*, «*singló* i *singlot*: part d'un raim» *DAG*; «un parral --- era temps --- espletava / en bells calops rosats que era una ditxa / --- / més ara és tan escàs el fruit que dóna; / a penes si *xinglona* cap anayada, / i els *axinglons* migrats els auells roben», Bart. Guasp (*IdOr* IX, 58); secundàriament a Mall és també «*axingló*: adorn, afegitó que s'afegeix per gràcia a la conversa» (dicc Tarongí); amb *s-* a Eiv («*singló*: gajo del racimo», *PzCabr*), i a Menorca, segons *AlcM* (també *singló* men, i *axingló* mall), val *xingló* de *raim*, *xinglonet* Valor-Giner; *çangló* Alacant (Barnils, *Die Munda v Al*, 33, «traubchen» 'raimet'), murc *janglón* (GaSoriano) A Monòver *sangló* 'gotim de raim' (*Canyis*, gloss de SGuarner)

No tinc notícia que s'usi en el Princ, on no el recollí cap dicc. fins al *DOrt* i el *DFA* (la localització «Badalona» *AlcM*, cal tèmer que no es basa sinó en el fet de residir-hi Fabra). Si bé és veritat que el fet de reparèixer en terres d'Oc dóna lloc a suposar que fou general La variant en *-ot* és val i pot ser deguda a encruament amb *bagot*: «*changlòt* de raim grumo o gajo de uvas», Lamarca, id; «*janglot* de raim», en el Vocab. en Seccions de MGadea (p. 26)³ *Realment*, és probable que en altre temps la llacuna entre el cat. meridional i l'occità no existís Car *singlot* sí que es trobà en el Princ. (4 poblacions del cat. or en *AlcM*), i *singlot* deu ser resultat d'una contaminació secundària per part de *bagot*

En oc. *chingloun* «grain de raisin», «grappe mal venue de raisin», «petite personne», és gascó, no sols del Gers (*FEW* XI, 648a9-19; II, 681b) sinó també d'altres parts de Gascunya (*Atl Ling Gc*, mapes 327, 321), amb variant *chincloun*, *eřinklún*, i s'estén molt per Bigorra i H-Pyr., junt amb (e)*řingluá*, *-kluá* «grappiller»; també llgd. però allí és el primitiu *single* (en part *soungle*) «grappillon,⁴ raisin qui vient seul à l'extrémité d'un cep» (Aude, Etau, Gard); i hi ha article *sengloun* «petite grappe de raisin» en el *TdF* (si bé no crec que arribi fins al rodanès) S'estén a d'altres accs. (que a tort posa el *FEW* sota CINGULA): Bigorra *chingloú* «branche flexible», d'on es deu passar a *cingloú* «filet qu'on tend à travers d'une rivière» a l'Aveyron i Lozère El qual s'estén fins al ross, car el *DAG* dóna dues cites de *cinglons* en el vallespirenc Bosch de la Trinxeria, com a nom d'una xarxa per pescar truites: «paràrem enfiles i *singlons* per a la nit» en els Estanys de Carança Com a nom d'un peix figura *xangló* al costat de *ma(r)bre* en una llista de Bala guer, a 1313 (*BABL* XII, 421).

En el llatí vulgar hispànic (Centre i O) representat com a mot important i general en la llengua. Però substituït per un diminutiu *SINGELLUS, del qual pro

venen el port. *singelo*, gall. *senxelo*, *enxel* i cast. *ren-cillo*, que fou primer *senziello*, i encara es pronuncia amb *z* sonora fins al S. XVI Llavors degué pendre'l el català, on de primer es presenta encara amb *-o* final, i després es catalanitzà del tot com *senzill*, conservant la sonoritat del castellà antic, i ho acabat per ser acceptat com a mot important i general en la llengua, si bé l'evolució fonètica (-ELLU > -(e)llo, -NG^e > -nz- i no pas *ny*) no ens deixa dubtes sobre el seu caràcter primitivament espuri. Les primeres notícies (que en cast. i port. es remunten a mj S. XIII, copiosament), en cat. no apareixen fins prop de 1600.

La més antiga és en el *ThPu*. d'OPou (a. 1575), i gairebé sempre es tracta de coses de roba (contagiat de la vestidura cortesana, que els homes i més les dones, imitaren de la noblesa orientada llavors cap a Castella: «*gipó*: thorax; *gipó senzillo*: *thorax simplus*; *gipó* afformat ---», «roba de mànegues llargues; roba *senzilla*: vestis tenuous, simplex; roba de camí ---»; «tafetà *sensillo*: bombycina levis, tafetà doble ---»; «de quantes maneres és?: quotuplex?; de una manera o *senzillo*: simplex; de dos maneres o doblat» (306, 316, 324, 109). Va seguint encara la forma en *-llo* i l'aplicació al vestit (o a coses de parenceria) en forma més o menys constant fins al S. XVIII: «uns sombreros de feltre *sensillo*» *StaColQ.* a 1606 (*AlcM*); «doblons de dos caras *sensillos*» S. XVII, *Rúbriques de Bruniquer* v, 90, oferint un present: «si la pobretat y --- nos haguessen donat lloc...: pendrà V. S. esta voluntat *senzilla*» en un missatge ross. de 1649 (quan ja els pobres rossellonesos anaven a ser venuts a França, com a preu de la pau madrilenya), *RLR* LXIII, 97.

En el segle XVIII és quan es comença a catalanitzar la terminació, llevant-li la *-o*, però resta encara l'aplicació a la roba. Com notem per un anunci del fabricant d'indianes Miquel Serra, de mj. S. XVIII, on se n'ofereixen de «colors forts y colors *centsills*». I en segueixen d'altres, que veiem reproduïts en la *Història Política y Econòmica de Cat* de J. Carrera i Pujal (IV, 148ss), on els dignes fabricants segueixen oferint-ne de colors forts i «*sensillos*», en els darrers anys del S XVIII, en què comencen de transigir amb l'ús del castellà. És encara *senzillo* amb *-o* la forma de Lacav. (1695), *sensill* Belv., però notem que encara ho exemplifica amb «tafetà *sensill*».

Es clar que aleshores el mot ja havia penetrat en l'ús general, i apareix en tots els contextos semàntics, estilístics i geogràfics. De les dones de Barcelona diu el B. de Maldà c. 1795. «moltes de las tals, tant casadas com solteras, són *sensillas* en lo tracte» (*Excursions*, p 5) En els nostres temps és ja el mot normal i de pertot. Mallorquins, vells barcelonins costumistes, alts poetes, tots l'admeten. «Els cossiers d'Aiaró --- l'antiga festa de Sant Roc --- al fer-la enguany amb major lluiment --- s'ha intentat fer ressorgir amb tota sa puresa les *senzilles* y poètiques usances», *JnRoselló* (*Manyoc*, 155); «Ja veuràs, molt *senzill*: hi estic renyit», *EmVilanova* (O C XI, 13). «Sentir només, saber de cada cosa / el nom *senzill*, el simple nom: carícia / com de l'abril damunt les noves fulles», *Salv.*